Kanadai Magyar Ujság

Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb vezető magyar lapja.
Megjelenik: csütörtökön
Előfizetési ára évi $3.00
Külföldi országokban 4.00
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Winnipeg, Man.
296½ Main Street

Kanadai Magyar Ujság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

Canadian Hungarian News
Kanada(Magyar Ujság" is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the British Empire.
Issued every Thursday
Subscription Price
In Canada $3.00
to foreign countries $4.00
Office and printing plant
296½ Main Street
Winnipeg Man.

VOL. VII EVFOLYAM — WINNIPEG, MANITOBA, 1930. FEBRUÁR 6. CSÜTÖRTÖK — NO. 6. SZAM

MUSIC NOTES AFIELD

BY: MARY MANNERS

REPRINTED FROM THE WINNIPEG FREE PRESS EVENING BULLETIN

"A Nation Sentenced to Death" is the title of a most interesting volume published in Budapest by the Hungarian daily journal, "Magyarság." In the work of compiling the illustrations of this publication, the editors of "Magyarság" had the assistance of the Museum of Fine Arts of Budapest, the Hungarian National Confederation, the Hungarian League for the Revision of Peace, and the printing office of Hungarian Universities. The book, which is printed in English, Italian and Hungarian, is intended to be laid "on the table of the great public opinion of England and Italy," and to explain Hungary's plea for a revision of the Trianon treaty.

The book gives an interesting survey of Hungarian history, and beside the various chapters dealing with politics and economics, has several sections, most profusely and beautifully illustrated, on Hungary's contribution to civilization by way of the arts.

The section devoted to Hungarian sculpture and painting—both ancient and modern—is particularly interesting, but as this column is supposed to be devoted to musical activities, I shall quote some excerpts from the chapter on music.

Hungarian music occupies a special place in the history of European music. It has something characteristic and original to contribute from the point of view both of rhythm and of melody. Its rhythm is in the first place based upon the law of accent obtaining in the Hungarian language, where without exception and taking no account of the length and derivation of the word, the first syllable of every word is accented. The strong first beat is therefore a characteristic of Hungarian rhythm. Asia was the cradle of the ancient Hungarian melodies. Hungarian music is of Turanin origin and cannot be adapted to either the Greek or the church tonal systems."

Some of the great Hungarian musicians are mentioned later in the chapter. First of all, of course, is Liszt. "Next comes Francis Erkel, who founded Hungarian opera, Robert Volkmann, though not born in Hungary, loved and worked on Hungarian soil. Of living musicians three may be mentioned whose fame is world-wide. They are Ernest Dohnányi, composer, conductor and pianist; Béla Bartok, composer and pianist; and Zoltán Kodály, composer and conductor. To this trio we might add the names of those belonging to the older generation: Ede Poldini, opera composer; and Eugene Hubay, who has won fame as a violinist, a professor and a composer."

The works of the Hungarian composers are played all over the world. Hungarian folk music, too, so rich in color and melody, is beginning to get the hearing that it deserves. Winnipeg was lucky enough to hear some fine examples of Magyar folk music about a year and a half ago, when the Hungarian group took part in the New Canadian Folk Song Festival, and Hungarian tunes and dances were played by a string ensemble and Hungarian folk songs sung by Mrs. Mahalek. This reminds me that when I was in London this last spring John Coates, the great English singer, told me that Mrs. Mahalek had introduced these Magyar folk songs to him. He was delighted with them and said that no folk songs of any other race could surpass them for beauty.

Végveszélyben a Byrd-féle délsarki expedició

Az egész világ, de különösen Amerika feszült érdeklődéssel és nyugtalansággal várja a Byrd-féle sarki expedició hireit s legutóbb norvég cethalász hajók indultak az expedició segitségére.

Byrd tengernagyot és 39 társát meg kell menteni rendkivül nehéz helyzetükből, mert ha egy hónapon belül vissza nem indulhatnának, akkor a tenger ujra befagy előttük s egy esztendeig lehetetlen lesz visszatérniök.

Az expedició tagjai most 300 mérföldnyire vannak a jégtömeg határán tul s ha segitséget nem kapnak ehen halnak vagy meghalnak. Byrd maga is azt hiszi, hogy képtelenek lennének még egy sarki telet átszenvedni. Egyebet nem tehetnek, minthogy tétlenül várják a segitséget. Most már bizonyos, hogy a rendelkezésükre álló két hajó, a New York és az Eleanor Bolling képtelen áttörni az előttük levő mérhetetlen jégtömeget.

Jól jövedelmez a szeszgyártás

Ottawában most hozták nyilvános ságra a kormány által összeállitott jelentést, amelyből megtudjuk, hogy hivatalos ellenőrzés mellett az elmult esztendő folyamán több mint huszmillió dollár értékü szeszes italt szállitottak át az Egyesült Államokba.

A kormány jelentéséből az is kitünik, hogy a kanadai szeszes italnak jóformán semmi kivitele nem volna, ha az Egyesült Államokba nem lehetne átszállitani.

Az összes kanadai italkivitel értéke ugyanis nem volt több, mint 29 és félmillió dollár, amiből majdnem 22 milliót az Egyesült Államok népe fizetett meg.

RABLÓCSALÁD TRAGÉDIA

Rochester amerikai városában furcsa eset történt. Egy füszeres boltjába beállitott két férfi és két gyerek. Revolvert fogtak a kereskedőre és kényszeritették, hogy adja át nekik a kassza tartalmát. Mikor ez megtörtént, futva távoztak a boltból. A kereskedő ekkor előkapta puskáját és hátulról leteritette az egyik férfit.

A lövés zajára összefutottak a járókelők s a menekülőket elfogták. Mikor a holttestet meg vizsgálták, kiderült, hogy az agyonlőtt férfi: nő. Megállapitották, hogy a rablást a Shields család követte el. Az anya is részt akart venni a munkában s ezért férfiruhába öltözött, elkisérte férjét és gyermekeit minden utjukra. Számos lopást és betörést követtek már el. Ez lett volna első rablásuk, de rajtavesztettek.

FELFALTAK AZ AFRIKAI EMBEREVŐK EGY ANGOL MISSZIONÁRIUSNŐT

Londoni jelentések szerint Kénia keletafrikai gyarmaton a benszülöttek meggyilkoltak egy hetvenhárom éves angol misszionáriusnőt, Miss Stumpfit. Az angol hatóságok erélyes vizsgálatot inditottak és büntetőexpediciót helyeztek kilátásba a környékbeli benszülött falvak ellen ha a gyilkosokat ki nem szolgáltatják.

BENNETT IS HIVE A REVIZIÓNAK!

Abból az alkalomból, hogy a konzervativ pártvezér nyugaton járt Reginában, felkerestük Kovács János békevári tiszteletessel, hogy megkérdjük, mi a véleménye a magyar revizióról?

Mondhatom, hogy nehéz volt a vezér elibe jutni, miután minden perce le volt foglalva s miniszterek, képviselők egész nap egymás kezébe adták a kilincset A felhőkarcoló Saskatchewan Hotelbe délután 3 órára volt kitüzve audenciánk, de bizony belenyult az esteli órákba mikorra bejuthattunk hozzá. Bennett maga jött elébünk az előszobába s udvariasan bocsánatot kért tőlünk, ha talán meg várakoztatott bennünket.

Aki szembe került R.B Bennettel annak könnyü megitélni, hogy már megjelenésénél fogva is államférfinak termett Nyilt tekintete, magas, kissé hátra hajló homloka még meggyőzőbbé teszi nyugodt, határozott beszédét, higgadt — ami különben az angolszász fajt jellemzi. Mint szónok is elsőrendü az ellenzék vezére, habár politikájának gerince a magas védvámok kiterjesztése, idáig nem talált megértésre különösen a nyugatkanadai magyarság soraiban—mindamellett, aki meghallgatja megfontolt, következetes érvelését, meggyőződik arról, hogy maga Bennett hisz abban, amit mond ...

Egy pár szó váltása után rátértünk a magyar revizió kérdésére, mire a vezér igy nyilatkozott:

— Én határozottan helyeslem és szükségesnek tartom a magyar reviziót. Pár évvel ezelőtt személyesen átutaztam Magyarországon és a csehek által elszakitott Szlovákián, ahol szemmel látható, hogy Wilson miként rontotta el az egész középeurópai kérdést. Együttérzek a magyarokkal — amely szorgalmas és hüséges nép és jól tudom, hogy a török rabiga lerázása után még 300 évig küzdöttek, hogy meg szabaduljanak az osztrákoktól, most, hogy ezt végre elérték — a rossz békekötés miatt a magyar nép helyzete ma rosszabb, mint ezelőtt valaha. Valamilyen reviziónak jönni kell, mert ezt tizenegy nemzet óhajtja ...

— Természetesen erről nekem most még többet mondanom nem lehet, talán ártana is az ügynek, de igérem, hogy ha kormányra jutok, minden lehetőt meg fogok tenni, hogy, ami a békekötés izgalmaiból kifolyó lag csorbát szenvedett, az igazságosan kiigazittassék. Mondhatom, hogy ebben az irányban már idáig is megtettem minden tőlem telhetőt ...

A telefon percenként csengett, sokan szerettek volna vele beszélni, többször hallottuk a megjegyzését: "Sajnálom nem futja az időmből." Készülődésünkre megjegyezte: "Don't worry, take your time..."

Majd engem kérdezett, figyelme apró személyes dolgokra is kiterjedt, hogy mióta vagyok itt szeretem-e Kanadát? Honnan jöttem? ... Mikor mondtam, neki, hogy Csehszlovákiának itélt Felsőmagyarország melyik részéről, Bennett megjegyezte: "Én ott utaztam keresztül két évvel ezelőtt, a Kárpátok és a Tisza folyó között, — ahol a magyar uralom alatt dolgoztak a bányák, a gyárak, fejszecsapástól volt hangos az erdő s nem volt munkanélküliség".

Közel félórás beszélgetés után azzal a reménnyel vettünk bucsut a kanadai ellenzék vezérétől, hogy benne a magyar revizionak egy ujabb barátját ismertük meg.

IZSÁK GYULA

A MUNKANÉLKÜLISÉG ELLEN KÜZDENEK ORSZÁGSZERTE

Mig például Németországban véres zavargásokká fajult a munkanélküliek tüntetése, Angliában pedig valóságos nemzeti veszedelemmé hatalmaskodott a munkanélküliség, sőt a dollárok hazájában, az Egyesült Államokban is mintegy négymillió munkás van kenyér nélkül — addig ebben az uj országban is egyre sulyosabbá válik a munkásság megélhetésének kérdése. Amint a multkor megemlékeztünk, Keletkanada intéző körei tárgyalásokat folytattak arranézve, hogy miképen volna ez a nagy fontosságu kérdés megoldható, legutóbb pedig Winnipegen gyültek össze Nyugatkanada városainak polgármesterei hogy a tények figyelembevételével valamilyen tervezetet dolgozzanak ki az utóbbi évek mindenegyes telén következetesen bekőszöntő munkanélküliség csökkentésére.

A napokig tartó tárgyalások folyamán többen megtámadták a kormány bevándorlási politikáját és követelték, hogy ha bármilyen szegény külföldi munkást enged be a kormány, gondoskodjék egyuttal arról, hogy meglegyen a keresete is. Ugyanekkor azonban egyesek szóvátették, hogy sok esetben maguk a munkások is hibásak, amennyiben, vagy válogatnak a munkában, vagy pedig egy-két hét alatt elköltvén keresetüket, a vá rosoktól kivánják, hogy tartsák el őket a tél folyamán. A rossz termés és a newyorki tőzsdei zuhanásoknak betudható leromlott kereseti lehetőségek csak sulyosbitják a helyzetet s éppen ezért a konferencia és az angol nyelvü sajtó egyöntetüen a bevándorlás ideiglenes csökkentése és a munkanélküliség kérdésének megoldására szólitotta fel az ottawai kormányt.

A konferencia egyik érdekessége képen a winnipegi és a saskatooni polgármesterek között heves vita folyt le a poolnak a kanadai általános gazdasági helyzetre erőszakolt befolyásáról. Webb winnipegi polgármester ugyanis azt állitotta, hogy a pool is neheziti a helyzet megoldását, amennyiben az árak emelkedése reményében visszatartotta a gabonát s ezáltal megbénitotta a készpénz forgalmát. Saskatoon polgármestere viszont kimutatta, hogy bár ezáltal a pool tényleg nehéz feladat elé állitotta az ország pénzügyi szakértőit, egyuttal a farmerek érdekében igyekezett minél magasabb árat kiverekedni, hogy ezáltal közvetve az ipar és a munkásság helyzetén is segitsen.

Félezer ember hallgatta Watson Kirkconnell előadását

A SZINÚLTIG MEGTELT MCDOUGALL TEMPLOMBAN TARTOTT ELŐADÁSÁN NAGYMAGYARORSZAGOT TELJES POMPAJÁBAN MUTATTA BE A FIATAL TUDÓS — A MEGSZÁLLOTT TERÜLETEKEN ÉLŐ NAGY SZÁMU MAGYARSÁG MAGAS MÜVELTSÉGE IS MEGKÖVETELI HOGY AZ IGAZSAGTALANSÁGOKAT HELYESBITSÉK: MONDOTTA A KANADAI MAGYAR UJSÁG NAGYNEVÜ MÜFORDITÓJA

Mult vasárnap délután 3 órára be folyásos angolokból és a winnipegi magyarság képviselőiből olyan számosan gyültek össze a McDougall templomban, amilyen embertömeget az elmult március 15-iki óta nem látunk együtt. Mindenki nagy érdeklődéssel jött el ugyanis meghallgatni Watson Kirkconnell egyetemi tanárnak a magyar történelemről, müvészetről és irodalomról tartott vetitett képes előadását. A winnipegi magyarságnak ezuton is hálás köszönetünket kell kifejeznünk, hogy ilyen szép számban jelentek meg s hogy angol ismerőseiket is magukkal hozván, nagy szolgálatot tettek a magyar ügynek.

Az O Canada és a magyar Himnusz eléneklése után Tiszt. Csendes Imre, mint házigazda üdvözölte az előadót és miután a winnipegi magyar református egyházközség áldozatkészségéből hallgatták honfitársaink teljesen dijtalanul az előadást a Sebők József iparművész irredenta plakátjaival feldiszitett szép templom helységben, egyuttal annak az örömének is kifejezést adott, hogy az egyházközség ezzel a magyarságnak ismét szolgálatot tehetett.

Ezután Prof. Kirkconnell tartotta meg közel két órahosszat tartó előadását, melynek folyamán a Varga Károly honfitárs által vetitett szebbnél szebb magyarországi képekben gyönyörködhetett a hallgatóság. Prof Kirkconnell a magyar történelem ismertetése kapcsán megemlékezett a jelenleg megszállás alatt levő szinmagyar területeknek az európai kultura szolgálatában évszázadok óta folytatott működéséről és kiemelte, hogy a magyar honfoglalás előtt maradandó államot és jólétet egyetlen népfaj sem tudott teremteni a Kárpátok koszoruzta Duna-Tisza völgyében, mely a világnak talán a legszembetünőbb földrajzi egysége és amely a természet rendje szerint akkor is egy ország maradt, ha meggondolatlanul szét is darabolták.

Közel száz képet mutatott be Watson Kirkconnell, majd mindegyikhez érdekes magyarázatot füzvén, a magyar irodalom ismertetésére tért át és annak a reményének adott kifejezést, hogy a nagy magyar irók és költők most már hamarabb foglalhatják el az őket méltán megillető helyeket a világbirodalomban, mint régebben. Ezután a közönség nagy tetszésére felolvasta néhány müvészi müfordiját, melyek közül talán legkiemelkedőbb volt Virág Benedek "Fohász", Arany János "Walesi bárdok," Bárd Miklós "Az ősi dal" és Reményik Sándor "Irjad, poéta" cimü költeménye. Ugy az érdekesebb képek, mint Prof. Kirkconnellnek nagyfontosságu magyarbarát kijelentései után felhangzó tapsvihar mutatta, hogy a magyarság értékelni is tudja, ha Kanada vezető eleme egyetért a magyar üggyel.

A jól sikerült elaódás után a közönség percekig ünnepelte Prof. Kirkconnellt, akinek lapunk szerkesztője köszönte meg, hogy ezzel az élvezetes délutánnal nemcsak a kanadaiak előtt tette ismertté fajunk történelmét és müveltségét, hanem bennünk magyarokban is felébresztette

(Folytatása a 7. oldalon!)

LEGUJABB HIREK

MEGFAGYOTT A ST. LAWRENCE JEGES VIZÉBEN Péter Transdán származásu buvár, aki a Montreáltól 400 mérföldre északra épitendő papirgyár turbinaházának betontalpazatánál dolgozott. A szakkörökben elismert tehetségü buvár még mult hétfőn ereszkedett a viz alá és félnapi munka után nem adott életjelt. Felhuzni nem tudták, miután a kötelek valamiképen beakadtak az épitmény cölöptartólba. A Quebecből repülőgépen utnakinditott, de későn érkezett mentőbuvárok már csak megfagyott holttestét emelhették ki a Szent Lőrinc vizéből.

NEM ENGEDIK SZABADON Bronfman yorktoni majd később reginai és legutóbb montreáli illetőségü milliomos szeszcsempészt, akit régóta köztudomásu vesztegetési botrányaiért tartóztattak le a hatóságok. Lapzártakor értesülünk, hogy az ottawai felsőbiróság előtt megjelent bootlegger minden tévhit ellenére kénytelen lesz, mint közönséges vádlott szembenézni az igazsággal, amennyiben az ottawai határozat értelmében március 4.-én felelnie kell elkövetett gaztetteiért a reginai biróság előtt.

A GABONA ÉS ÉRTEKTŐZSDE berkeiben valóságos razziát tartott az államügyészség egész Kanadaszerte, aminek az lett a következménye, hogy a könnyelmü spekulánsokat kifosztó bizományosokat nagy számmal helyezték őrizet alá. Egyuttal ugy a birodalmi, mint a tartományi kormányok komoly mérlegelés tárgyává teszik a tőzsdék működését ellenőrző törvényeknek az átdolgozását, amennyiben Kanada gabonakereskedelme és az értékpapirok árusitása az utóbbi időben sokszor tulhaladta a tisztességes határt, amelyre ugy az ország hirnevének, mint a lakosság érdekeinek szempontjából elkerülhetetlenül szükség van.

NÉGYSZÁZ TENGERÉSZTISZTET VEGEZTEK ki Oroszországban a mult hét folyamán Menjinski titkosrendőrségi főkomisszárius rendeletére. A tengerésztisztek állitólag nem voltak hajlandók vagy megfelelők a vörös flottaszolgálatra és ezért kellett őket eltenni láb alól. — Ugyanakkor kábeltáviraton jelentik Párisból, hogy az ott élő orosz menekültek támadásra készülnek a szovjet követség ellen, ahol egyik vezérüket sejtik elrejtve.

MEGHALT LARKIN, KANADA LONDONI MEGBIZOTTJA, aki évtizedeken keresztül fáradozott a Kanada és a Brit szigetek közötti kereskedelmi forgalom fellendités en. A montreáli születésü nagytehetségü üzletember honositotta meg annakidején, mint a világ legnagyobb teabehozatali társaságának elnöke az ólompapirral burkolt kis teáscsomagokat, melynek következtében a tea frissen áll és bármilyen távolságra szállitható.